

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (šeštoji kolegija) SPRENDIMAS

2022 m. vasario 10 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Laisvė teikti paslaugas – Darbuotojų komandiravimas – Direktyva 96/71/EB – 3 straipsnio 1 dalies c punktas – Darbo ir įdarbinimo sąlygos – Darbo užmokestis – 5 straipsnis – Nuobaudos – Senaties terminas – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija – 41 straipsnis – Teisė į gerą administravimą – 47 straipsnis – Veiksminga teisminė gynyba“

Byloje C-219/20

dėl *Landesverwaltungsgericht Steiermark* (Štirijos federalinės žemės administracinis teismas, Austrija) 2020 m. gegužės 12 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2020 m. gegužės 26 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

LM

prieš

Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld,

dalyvaujant

Österreichische Gesundheitskasse,

TEISINGUMO TEISMAS (šeštoji kolegija),

kuriį sudaro šeštosios kolegijos pirmininko pareigas einantis Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotojas L. Bay Larsen (pranešėjas), teisėjai N. Jääskinen ir M. Safjan,

generalinis advokatas M. Bobek,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- LM, atstovaujamos *Rechtsanwältin P. Cernochova*,
- Austrijos vyriausybės, atstovaujamos A. Posch, J. Schmoll ir C. Leeb,

* Proceso kalba: vokiečių.

- Belgijos vyriausybės, atstovaujamos M. Jacobs, M. Van Regemorter ir C. Pochet,
- Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna,
- Europos Komisijos, atstovaujamos B.-R. Killmann ir P.J.O. Van Nuffel,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 41 straipsnio 1 dalies, 47 straipsnio 2 dalies ir 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – EŽTK) 6 straipsnio išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant LM ir *Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld* (Hartbergo-Fürstenfeldo apskrities administracija, Austrija) ginčą dėl pastarosios jam skirtos baudos už Austrijos teisėje nustatytų pareigų, susijusių su darbo užmokesčio komandiruotiems darbuotojams mokėjimu, pažeidimo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Direktyva 96/71/EB

- 3 1996 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 96/71/EB dėl darbuotojų komandiravimo paslaugų teikimo sistemoje (OL L 18, 1997, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 2 t., p. 431) 3 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Valstybės narės užtikrina, kad, nepriklausomai nuo to, kokia teisė yra taikoma darbo santykiams, 1 straipsnio 1 dalyje paminėtos įmonės garantuoja į jų teritoriją komandiruotiems darbuotojams darbo sutarties sąlygas dėl toliau nurodytų dalykų, kuriuos toje valstybėje narėje, kurioje darbas yra atliekamas, reglamentuoja:

- įstatymai ir kiti teisės aktai ir (arba)
- kolektyvinės sutartys ar arbitražo sprendimai, kurie buvo paskelbti visuotinai taikytiniais, kaip numatyta šio straipsnio 8 dalyje, jeigu jie yra susiję su priede išvardyta veikla:

<...>

- c) dėl minimalių [darbo] užmokesčio normų, įskaitant viršvalandžių apmokėjimo normas; šis punktas netaikomas papildomo pensinio draudimo sistemoms;

<...>

Šioje direktyvoje šio straipsnio 1 dalies c punkte paminėtų minimalių [darbo] užmokesčio normų sąvoką apibrėžia valstybės narės, į kurios teritoriją darbuotojas yra komandiruojamas, nacionalinės teisės aktai ir (arba) praktika.“

4 Šios direktyvos 5 straipsnyje nustatyta:

„Jei nesilaikoma šios direktyvos nuostatų, valstybės narės imasi reikiamų priemonių.

<...>“

Direktyva 2014/67/ES

5 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/67/ES dėl Direktyvos 96/71/EB dėl darbuotojų komandiravimo paslaugų teikimo sistemoje vykdymo užtikrinimo ir kuria iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 1024/2012 dėl administracinio bendradarbiavimo per Vidaus rinkos informacinę sistemą (IMI reglamentas) (OL L 159, 2014, p. 11) 9 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Valstybės narės gali nustatyti tik administracinius reikalavimus ir kontrolės priemones, būtin[as] siekiant užtikrinti veiksmingą šioje direktyvoje ir Direktyvoje [96/71] nustatytų pareigų vykdymo stebėseną su sąlyga, kad jos yra pagrįstos ir proporcingos pagal Sąjungos teisę.

Šiais tikslais valstybės narės gali visų pirma nustatyti šias priemones:

<...>

b) pareigą <...> saugoti ar pateikti <...> darbo užmokesčio lapelių, darbo laiko apskaitos žiniaraščių, kuriuose nurodoma kasdienio darbo laiko pradžia, pabaiga ir trukmė, ir išmokėtus darbo užmokesčius patvirtinančių dokumentų kopijas ar lygiaverčių dokumentų kopijas;

c) pareigą po komandiravimo laikotarpio pateikti priimančiosios valstybės narės institucijų prašymu b punkte nurodytus dokumentus per pagrįstos trukmės laikotarpį;

<...>“

Austrijos teisė

6 Pagrindinėse bylose taikytinos redakcijos *Arbeitsvertragsrecht-Anpassungsgesetz* (Darbo sutarčių teisės suderinimo įstatymas, *BGBL.*, 459/1993; toliau – AVRAG) 7i straipsnio 5 ir 7 dalyse nustatyta:

„5. Tas, kas kaip darbdavys (-ė) yra ar buvo įdarbinęs (-usi) darbuotoją ir nemokėjo (-a) jam (jai) bent jau įstatyme, įstatymo įgyvendinamajame teisės akte arba kolektyvinėje sutartyje pagal atitinkamus su kategorija susijusius kriterijus nustatyto darbo užmokesčio, išskyrus Austrijos bendrojo socialinio draudimo įstatymo 49 straipsnio 3 dalyje nurodytas darbo užmokesčio sudedamąsias dalis, padaro administracinį teisės pažeidimą ir teritorinės apskrities administracijos yra baudžiamas bauda. Tuo atveju, kai per mažas darbo užmokestis mokamas kelis atitinkamus laikotarpius iš eilės, tai sudaro vieną administracinį pažeidimą. <...> Jeigu per

mažas darbo užmokestis mokamas ne daugiau nei trims darbuotojams (-joms), bauda už kiekvieną darbuotoją yra nuo 1 000 EUR iki 10 000 EUR, pakartotinio pažeidimo atveju – nuo 2 000 EUR iki 20 000 EUR. Jeigu per mažas darbo užmokestis mokamas daugiau nei trims darbuotojams (-joms), bauda už kiekvieną darbuotoją yra nuo 2 000 EUR iki 20 000 EUR, pakartotinio pažeidimo atveju – nuo 4 000 EUR iki 50 000 EUR.

<...>

7. Patraukimo atsakomybės veiksnių senaties terminas (numatytas Administracinių nuobaudų skyrimo kodekso 31 straipsnio 1 dalyje) yra treji metai, skaičiuojant nuo tos dienos, kai darbo užmokestis tapo mokėtinas. Tuo atveju, kai per mažas darbo užmokestis mokamas kelis atitinkamus laikotarpius iš eilės, pirmame sakinyje minėtas nuobaudos senaties terminas pradedamas skaičiuoti nuo tos dienos, kai tapo mokėtinas darbo užmokestis už paskutinį atitinkamą per mažo darbo užmokesčio laikotarpį. Administracinių nuobaudų skyrimo senaties terminas (numatytas Administracinių nuobaudų skyrimo kodekso 31 straipsnio 2 dalyje) šiuo atveju yra penkeri metai. Specialiųjų mokėjimų atveju pirmuosiuose sakiniuose nurodyti terminai pradedami skaičiuoti nuo atitinkamų kalendorinių metų pabaigos (5 dalies trečias sakiny).

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

- 7 Slovakijoje įsteigta bendrovė *GVAS s. r. o.* kelis darbuotojus komandiravo į Austriją.
- 8 Remdamasi 2016 m. birželio 19 d. atliktame patikrinime nustatytais faktais, Hartbergo-Fürstenfeldo apskrities administracija, vadovaudamasi AVRAG 7i straipsnio 5 dalimi, skyrė LM, kaip *GVAS* atstovui, 6 600 EUR baudą už tai, kad keturių komandiruočių darbuotojų atveju buvo pažeistos su darbo užmokesčiu susijusios pareigos.
- 9 LM apie šį sprendimą buvo pranešta 2020 m. vasario 20 d.
- 10 LM apskundė šį sprendimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme *Landesverwaltungsgericht Steiermark* (Štirijos federalinės žemės administracinis teismas, Austrija).
- 11 Šis teismas nurodė, kad jam kyla abejonių dėl AVRAG 7i straipsnio 7 dalies, pagal kurią pažeidimui, už kurį atsakingas LM, pagal AVRAG 7i straipsnio 5 dalį taikomas penkerių metų senaties terminas, atitiktis Sąjungos teisei. Jis mano, kad toks terminas yra ypač ilgas, kai kalbama apie dėl aplaidumo padarytą mažareikšmią administracinės teisės pažeidimą, ir kai abejotina, ar asmuo galės tinkamai gintis, ypač atsižvelgiant į tai, kad praėjo kone penkeri metai po veiksnių, dėl kurių jis traukiamas atsakomybės.
- 12 Šiomis aplinkybėmis *Landesverwaltungsgericht Steiermark* (Štirijos federalinės žemės administracinis teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar [EŽTK] 6 straipsnis, [Chartijos] 41 straipsnio 1 dalis ir 47 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinami taip, kad jiems prieštarauja nacionalinės norma, kurioje numatyta, kad dėl aplaidumo padaryto pažeidimo pradėtoje administracinėje baudžiamojoje byloje privaloma tvarka taikytinas penkerių metų senaties terminas?“

Dėl prejudicinio klausimo

Dėl Teisingumo Teismo jurisdikcijos ir prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinumą

- 13 Austrijos ir Belgijos vyriausybės teigia, kad Teisingumo Teismas neturi jurisdikcijos aiškinti EŽTK 6 straipsnio.
- 14 Šiuo klausimu iš suformuotos jurisprudencijos matyti, kad Teisingumo Teismas pagal SESV 267 straipsnį neturi jurisdikcijos aiškinti tarptautinės teisės nuostatų, kurios privalomos valstybėms narėms ne pagal Sąjungos teisę (2019 m. lapkričio 6 d. Nutarties *EOS Matrix*, C-234/19, nepaskelbta Rink., EU:C:2019:986, 27 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 15 Taigi Teisingumo Teismas neturi jurisdikcijos atsakyti į pateiktą klausimą, kiek jis susijęs su EŽTK 6 straipsnio išaiškinimu; kita vertus, jis turi jurisdikciją aiškinti Chartijos 47 straipsnio antrą pastraipą, kuri, kaip paaiškinta su Chartija susijusiuose išaiškinimuose (OL C 303, 2007, p. 17), atitinka EŽTK 6 straipsnio 1 dalį (šiuo klausimu žr. 2021 m. vasario 2 d. Sprendimą *Consob* (C-481/19, EU:C:2021:84, 37 punktą).
- 16 Be to, Austrijos vyriausybė ginčija prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtumą.
- 17 Ši vyriausybė mano, kad šis prašymas neatitinka Teisingumo Teismo procedūros reglamento 94 straipsnyje numatytų reikalavimų.
- 18 Ji teigia, kad, pirma, klausimo motyvai yra glausti ir iš esmės susiję su bausmių proporcingumu, nors pateiktas klausimas susijęs su pagrindinėje byloje nagrinėjamos nacionalinės teisės normose numatyto senaties terminu.
- 19 Antra, prašyme priimti prejudicinį sprendimą nepaaiškinama, kaip prašomos išaiškinti Sąjungos teisės nuostatos yra susijusios su nagrinėjamomis nacionalinės teisės nuostatomis.
- 20 Šiuo klausimu primintina, kad nacionalinio teismo pateiktiems klausimams dėl Sąjungos teisės išaiškinimo, atsižvelgiant į jo paties nurodytą teisinį pagrindą ir faktines aplinkybes, kurių tikslumo Teisingumo Teismas neturi tikrinti, taikoma svarbos prezumpcija. Teisingumo Teismas gali atmesti nacionalinio teismo pateiktą prašymą tik jeigu akivaizdu, kad prašomas Sąjungos teisės išaiškinimas visiškai nesusijęs su pagrindinėje byloje nagrinėjamo ginčo aplinkybėmis ar dalyku, jeigu problema hipotetinė arba Teisingumo Teismas neturi informacijos apie faktines ir teises aplinkybes, būtinas tam, kad naudingai atsakytų į jam pateiktus klausimus (šiuo klausimu žr. 2021 m. rugsėjo 2 d. Sprendimo *INPS (Vaiko gimimo ir motinystės išmokos vieno leidimo turėtojams)*, C-350/20, EU:C:2021:659, 39 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 21 Be to, pagal Procedūros reglamento 94 straipsnio c punktą prašyme priimti prejudicinį sprendimą turi būti išdėstytos priežastys, paskatinusios prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą kelti klausimą dėl tam tikrų Sąjungos teisės nuostatų išaiškinimo ar galiojimo, ir jo nustatytas ryšys tarp šių nuostatų bei pagrindinėje byloje taikomų nacionalinės teisės aktų.
- 22 Šioje byloje prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, išreikšdamas abejones dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamos teisės normose numatyto senaties termino atitikties teisei į gynybą, nurodo priežastis, kurios jį paskatino pateikti klausimą dėl tam tikrų Sąjungos teisės nuostatų išaiškinimo.

- 23 Šiuo atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo Chartijos 41 ir 47 straipsnius, kaip Sąjungos teisės nuostatas, kurios, jo nuomone, turi būti aiškinamos.
- 24 Šiuo klausimu reikia priminti, kad Chartijos taikymo sritis, kiek tai susiję su valstybių narių veiksmais, yra apibrėžta jos 51 straipsnio 1 dalyje, pagal kurią Chartijos nuostatos skirtos valstybėms narėms tais atvejais, kai šios įgyvendina Sąjungos teisę; šioje nuostatoje patvirtinama Teisingumo Teismo suformuota jurisprudencija, pagal kurią Sąjungos teisės sistemoje užtikrinamos pagrindinės teisės gali būti taikomos visais atvejais, kuriuos reglamentuoja Sąjungos teisė, tačiau negali peržengti šių atvejų ribų (2019 m. lapkričio 19 d. Sprendimo *A. K. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo drausmės bylą kolegijos nepriklausomumas)*, C-585/18, C-624/18 ir C-625/18, EU:C:2019:982, 78 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 25 Reikia konstatuoti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nenurodo, kuriomis pagrindinėje byloje nagrinėjamos teisės normomis įgyvendinamos Sąjungos teisės nuostatos.
- 26 Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad ši byla susijusi su darbuotojų komandiravimu, o pagrindinėje byloje nagrinėjamos teisės normose numatytas senaties terminas yra taikomas pažeidimui, susijusiam su komandiruotiems darbuotojams išmokėtu per mažu darbo užmokesčiu.
- 27 Iš šių aplinkybių darytina išvada, kad pagrindinė byla susijusi su nuobauda, skiriama už Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos c punkte numatytos pareigos dėl minimalaus darbo užmokesčio normos pažeidimą.
- 28 Iš tiesų siekiant, kad būtų laikomasi pagrindinių minimalią apsaugą garantuojančių imperatyvių teisės normų, šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje numatyta, kad valstybės narės užtikrina, jog, nepaisant to, kokia teisė taikoma darbo santykiams, tarpvalstybinio paslaugų teikimo atveju įmonės garantuotų ji jų teritoriją komandiruotiems darbuotojams darbo ir įdarbinimo sąlygas dėl šioje nuostatoje nurodytų dalykų, be kita ko, ir dėl minimalių darbo užmokesčio normų (šiuo klausimu žr. 2013 m. lapkričio 7 d. Sprendimo *Isbir*, C-522/12, EU:C:2013:711, 34 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 29 Be to, iš minėtos direktyvos 5 straipsnio matyti, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas paliko valstybėms narėms teisę pačioms nustatyti tinkamas nuobaudas, kad būtų užtikrintas šios pareigos įvykdymas.
- 30 Šiomis aplinkybėmis iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo pateiktos informacijos matyti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamos nacionalinės teisės normomis, pagal kurias baudžiama už per mažo darbo užmokesčio komandiruotiems darbuotojams mokėjimą ir nustatomas šiam pažeidimui taikytinas senaties terminas, įgyvendinama Sąjungos teisė, kaip tai suprantama pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį. Darytina išvada, kad, remiantis šio sprendimo 24 punkte priminta jurisprudencija, šios pateiktos informacijos pakanka, kad būtų nustatyta Chartijos, kuria remiasi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, ir šių nacionalinės teisės normų sąsaja.
- 31 Atsižvelgiant į šias aplinkybes reikia konstatuoti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas įvykdė Procedūros reglamento 94 straipsnio c punkte nustatytas pareigas.
- 32 Taigi klausimas laikytinas priimtiniu.

Dėl esmės

- 33 Pirmiausia reikėtų priminti, kad pagal suformuotą jurisprudenciją, vykstant SESV 267 straipsnyje įtvirtintai nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo bendradarbiavimo procedūrai, pastarasis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui turi pateikti naudingą atsakymą, kuris leistų išnagrinėti jam pateiktą bylą, ir tokiu atveju Teisingumo Teismas prireikus turi performuluoti jam pateiktus klausimus (2020 m. kovo 3 d. Sprendimo *Gómez del Moral Guasch*, C-125/18, EU:C:2020:138, 27 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 34 Be to, reikia priminti, kad, remiantis Teisingumo Teismo suformuota jurisprudencija, tai, jog prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas suformulavo klausimą nurodęs tik tam tikras Sąjungos teisės nuostatas, netrukdo Teisingumo Teismui jam pateikti išsamų aiškinimą, kuris gali būti naudingas sprendimui šio teismo nagrinėjamoje byloje priimti, neatsižvelgiant į tai, ar jis apie tai užsimena savo pateiktuose klausimuose. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas turi iš visos nacionalinio teismo pateiktos informacijos, ypač iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvuojamosios dalies, atrinkti aiškintinus Sąjungos teisės elementus, atsižvelgdamas į bylos dalyką (2017 m. kovo 7 d. Sprendimo *X ir X*, C-638/16 PPU, EU:C:2017:173, 39 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 35 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad, kaip matyti iš šio sprendimo 28 ir 29 punktų, nacionalinės teisės normos, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje, kuriomis baudžiama už per mažo darbo užmokesčio komandiruotiems darbuotojams mokėjimą ir nustatomas šiam pažeidimui taikytinas senaties terminas, nustato nuobaudas už Direktyvos 96/71 3 straipsnio 1 dalies pirmosios pastraipos c punkte numatytos pareigos, susijusios su minimalaus darbo užmokesčio norma, pažeidimą, taigi jais įgyvendinamas šios direktyvos 5 straipsnis.
- 36 Kita vertus, Chartijos 41 straipsnis, kuriuo remiasi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, nėra svarbus siekiant tam teismui pateikti paaiškinimą, kiek tai susiję su pagrindine byla. Iš tiesų iš šios nuostatos formuluotės aiškiai matyti, kad ji skirta ne valstybėms narėms, o tik Sąjungos institucijoms, įstaigoms ir organams (2020 m. lapkričio 24 d. Sprendimo *Minister van Buitenlandse Zaken*, C-225/19 ir C-226/19, EU:C:2020:951, 33 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 37 Taip pat reikia priminti, kad Chartijos 41 straipsnyje įtvirtinta teisė į gerą administravimą atspindi bendrąją Sąjungos teisės principą, taikytiną valstybėms narėms, kai jos įgyvendina šią teisę (šiuo klausimu žr. 2020 m. lapkričio 24 d. Sprendimo *Minister van Buitenlandse Zaken*, C-225/19 ir C-226/19, EU:C:2020:951, 34 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją). Todėl Teisingumo Teismas gali atsakyti į prejudicinį klausimą, atsižvelgdamas į šį bendrąjį Sąjungos teisės principą.
- 38 Šiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, kad savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 96/71 5 straipsnis, siejamas su Chartijos 47 straipsniu, atsižvelgiant į bendrąjį Sąjungos teisės principą dėl teisės į gerą administravimą, turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiamos nacionalinės teisės normos, kuriose pareigų, susijusių su darbo užmokesčio komandiruotiems darbuotojams mokėjimu, pažeidimui numatytas penkerių metų senaties terminas.
- 39 Kaip matyti iš šios direktyvos 5 straipsnio, Sąjungos teisės aktų leidėjas paliko valstybėms narėms teisę pačioms nustatyti tinkamas nuobaudas, kad, be kita ko, būtų užtikrintas minėtos direktyvos 3 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos c punkte numatytos pareigos, susijusios su minimalaus darbo užmokesčio norma, vykdymas.

- 40 Be to, svarbu pažymėti, kad toje pačioje direktyvoje nenustatytos senaties taikymo nuostatos nacionalinės valdžios institucijoms skiriant nuobaudas už Direktyvos 96/71, konkrečiai – jos 3 straipsnio, pažeidimą.
- 41 Jeigu nėra šią sritį reglamentuojančių Sąjungos teisės nuostatų, pagal valstybių narių procesinės autonomijos principą taikomos nuostatos, įtvirtintos jų pačių teisės sistemoje. Vis dėlto jos neturi būti mažiau palankios, nei reglamentuojančios panašias situacijas, kurioms taikoma vidaus teisė (lygiavertiškumo principas), ir dėl jų neturi tapti praktiškai neįmanoma ar pernelyg sudėtinga pasinaudoti pagal Sąjungos teisę suteiktomis teisėmis (veiksmingumo principas) (šiuo klausimu žr. 2020 m. liepos 16 d. Sprendimo *Caixabank ir Banco Bilbao Vizcaya Argentaria*, C-224/19 ir C-259/19, EU:C:2020:578, 83 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją ir 2021 m. sausio 21 d. Sprendimo *Whiteland Import Export*, C-308/19, EU:C:2021:47, 45 ir 46 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).
- 42 Įgyvendindamos Sąjungos teisę valstybės narės taip pat privalo užtikrinti, kad būtų paisoma Chartijos 47 straipsnio pirmoje pastraipoje įtvirtintos teisės į veiksmingą gynybą, kuria patvirtinamas veiksmingos teisminės gynybos principas (šiuo klausimu žr. 2021 m. balandžio 15 d. *État belge (Aplinkybės, susiklosčiusios po sprendimo dėl perdavimo priėmimo)*, C-194/19, EU:C:2021:270, 43 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 43 Kalbant, pirma, apie lygiavertiškumo principą, pažymėtina, kad jo paisymas reiškia, kad atitinkama nuostata vienodai taikoma tiek Sąjungos, tiek nacionalinės teisės pažeidimu grindžiamiems ieškiniams, kurių dalykas ir pagrindas panašūs (šiuo klausimu žr. 2020 m. vasario 27 d. Sprendimo *Land Sachsen-Anhalt (Tarnautojų ir teisėjų darbo užmokestis)*, C-773/18–C-775/18, EU:C:2020:125, 67 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 44 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą visiškai nematyti, jog pagrindinėje byloje nagrinėjamos teisės normose numatytu senaties terminu būtų pažeidžiamas šis principas. Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti bet kokią galimą šio principo pažeidimą.
- 45 Antra, kiek tai susiję su veiksmingumo principu, reikia pažymėti, kad valstybės narės kiekvienu atveju turi užtikrinti veiksmingą teisių, suteikiamų pagal Sąjungos teisę, apsaugą ir visų pirma garantuoti, viena vertus, principo, pagal kurį asmenims, kuriems skirti sprendimai, turintys reikšmingą poveikį jų interesams, būtina suteikti galimybę naudingai pateikti savo nuomonę dėl aplinkybių, kuriomis valdžios institucija grindžia savo sprendimą, paisymą ir, kita vertus, kiekvieno asmens teisę, kad byla per įmanomai trumpiausią laiką viešai ir teisingai išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir nešališkas teismas, įtvirtintą Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnio antroje pastraipoje (šiuo klausimu žr. 2017 m. rugsėjo 14 d. Sprendimo *The Trustees of the BT Pension Scheme*, C-628/15, EU:C:2017:687, 59 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją ir 2017 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *Ispas*, C-298/16, EU:C:2017:843, 31 punktą).
- 46 Šiuo klausimu reikia priminti, kad šalių procesinio lygiateisiškumo principas, kuris yra sudėtinė teisės subjektų teisių, kylančių iš Sąjungos teisės, veiksmingos teisminės gynybos principo, įtvirtinto šioje nuostatoje, dalis ir (kaip ir rungimosi principas) neatsiejamas nuo pačios teisingo bylos nagrinėjimo koncepcijos, apima pareigą kiekvienai šaliai suteikti protingą galimybę pateikti savo poziciją, įskaitant įrodymus, tokiomis aplinkybėmis, dėl kurių ji neatsidurtų akivaizdžiai

nepalankesnėje padėtyje nei jos priešininkas (šiuo klausimu žr. 2019 m. spalio 16 d. Sprendimo *Glencore Agriculture Hungary*, C-189/18, EU:C:2019:861, 61 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

- 47 Kalbant apie nacionalinės teisės normas, kaip antai nagrinėjamas pagrindinėje byloje, reikia priminti, kad, kaip matyti iš šio sprendimo 35 punkto, teisės normomis, kuriomis remiantis baudžiama už per mažo darbo užmokesčio komandiruotiems darbuotojams mokėjimą ir šiam pažeidimui nustatomas taikytinas penkerių metų senaties terminas, siekiama užtikrinti, kad būtų laikomasi šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos c punkte numatytos pareigos, susijusios su minimalaus darbo užmokesčio norma.
- 48 Atsižvelgiant į tarptautinį darbuotojų komandiravimo ir patraukimo atsakomybėn už tokį pažeidimą pobūdį, kompetentingų nacionalinių institucijų darbas gali tapti santykinai sudėtingas ir taip pateisinti pakankamai ilgo senaties termino nustatymą, kad šios institucijos galėtų persekioti ir bausti už tokį pažeidimą.
- 49 Be to, atsižvelgiant į Direktyvoje 96/71 nustatytos pareigos, susijusios su minimalaus darbo užmokesčio norma, svarbą, galima pagrįstai tikėtis, kad paslaugų teikėjai, komandiruojantys darbuotojus į valstybės narės teritoriją, kelerius metus saugos šiems darbuotojams išmokėtą darbo užmokestį patvirtinančius dokumentus.
- 50 Be to, šiuo klausimu reikia pažymėti, kad pagal Direktyvos 2014/67 9 straipsnio 1 dalies c punktą valstybėms narėms aiškiai leidžiama nustatyti pareigą kitoje valstybėje narėje įsisteigusiems paslaugų teikėjams po komandiravimo laikotarpio kompetentingų institucijų prašymu pateikti tam tikrus dokumentus, tarp jų – išmokėtą darbo užmokestį patvirtinančius dokumentus.
- 51 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta pirmesniuose dviejuose punktuose, nėra nepagrįsta, kad dėl senaties termino, kaip antai nagrinėjamo pagrindinėje byloje, poveikio kitose valstybėse narėse įsisteigę paslaugų teikėjai privalėtų saugoti per penkerius metus išmokėtą darbo užmokestį patvirtinančius dokumentus ir juos pateikti.
- 52 Šiomis aplinkybėmis penkerių metų senaties termino nustatymas už pažeidimą, kurį sudaro per mažo darbo užmokesčio komandiruotiems darbuotojams mokėjimas, negalėtų rūpestingam ūkio subjektui sutrukdyti naudingai pateikti savo nuomonę dėl aplinkybių, kuriomis valdžios institucija grindžia savo sprendimą nubausti jį už tokį pažeidimą, arba pateikti savo poziciją ir įrodymus teisme.
- 53 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad į pateiktą klausimą reikia atsakyti: Direktyvos 96/71 5 straipsnis, siejamas su Chartijos 47 straipsniu, atsižvelgiant į bendrąjį Sąjungos teisės principą dėl teisės į gerą administravimą, turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį nedraudžiamos nacionalinės teisės normos, pagal kurias pareigų, susijusių su darbo užmokesčio komandiruotiems darbuotojams mokėjimu, pažeidimams nustatomas penkerių metų senaties terminas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 54 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (šeštoji kolegija) nusprendžia:

1996 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 96/71/EB dėl darbuotojų komandiravimo paslaugų teikimo sistemoje 5 straipsnis, siejamas su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsniu, atsižvelgiant į bendrąjį Sąjungos teisės principą dėl teisės į gerą administravimą, turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį nedraudžiamos nacionalinės teisės normos, pagal kurias pareigų, susijusių su darbo užmokesčio komandiruotiems darbuotojams mokėjimu, pažeidimams nustatomas penkerių metų senaties terminas.

Parašai.